

φωῦ ἐφευρε τὸ θερμομέτρον, παρετήρησεν ἐν ἔτει 1604 νέον ἀστέρη, ἐν ἔτει δὲ 1609 ἐπροέβλεπε τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, τοῦ θυμασίου ὄργανου, τὸ ὁποῖον ὁ *Michelet* εὐστόχως ἀπεκάλεσε τὸ μικροσκοπίον τοῦ ἀπειροῦ. Ἀκούσας ὅτι Ὁλλανδὸς τις κατώρθωσε διὰ συνδυασμοῦ ὕδατων νὰ διακρίνη ἀντικείμενα εὐριχθόμενα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, ἀπεφάσισεν εὐθὺς νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ πρᾶγμα, ὁσάκις δὲ ἐξήτει, καὶ εὗρισκε. Μετ' οὐ πολὺ ἔστησε τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἀστρονομικὸν τηλεσκόπιον ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Ἁγίου Μάρκου, ἐπευφημοῦντος τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει εἰς τὴν φιλοδοξίαν του νὰ βλέπῃ μακρόθεν τὰ εἰς τὴν Βενετίαν καταπλέοντα πλοῖα, μόνον δὲ στάδιον ἄξιον τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ ἦτο ὁ οὐρανός. Ὁ Γαλιλαῖος ἔσπευσε νὰ διευθύνῃ τὸ πολὺτιμον ἐργαλείον του πρὸς τὰς οὐρανίους ἐκτάσεις· τὸ ἄπειρον τῶν κόσμων ἀνεφάνη εἰς τὰς ὄψεις αὐτοῦ. Ὁ ἀστρονόμος ἔστρεψε τὸ τηλεσκόπιον πρὸς τὴν σελήνην, καὶ κατενόησεν εὐθὺς πόσον σφαλραὶ ἦσαν αἱ παραδεδεγμέναι ιδεαὶ περὶ σφαιρικότητος τελείας τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ περὶ τοῦ αὐτοφώτου αὐτῶν, παρετήρησε δὲ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου εἶναι ἀνόμαλος ἔχουσα ὄρη καὶ βαθείας κοιλάδας. Ἐξέριψε βλέμμα ἐπὶ τῶν φωτονεφελῶν καὶ τοῦ γαλιξίου, καὶ εἶδεν ὅτι συγκροτοῦνται ἐκ μυριάδων ἡλίων, ἐκ κόμης ἀστέρων, ὡς ποιητικῶς εἶπεν ὁ σύγχρονος ποιητὴς Μίλτων. Ἐξήτασε τὸν πλανήτην Δία, καὶ ἀνεκάλυψε τοὺς τέσσαρας ἀστέρας τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ σύστημα τοῦτο, ἐνόησε δὲ ὅτι οἱ ἀστέρες οὗτοι εἶναι πρὸς τὸν Δία ὅ,τι ἡ σελήνη εἶναι πρὸς τὴν γῆν, δηλαδὴ οἱ δορυφόροι αὐτοῦ. Παρετήρησε τὸν ἥλιον καὶ πρῶτος εἶδε τὰς κηλίδας αὐτοῦ, τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο κατὰ τῆς δῆθεν ἀφθαρσίας τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐπιχειρήματα. Ἐκάστη τῶν ἀνακαλύψεων τούτων ἔφερε τὸν Γαλιλαῖον πρὸς τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου, ἐκάστη αὐτῶν ὑπέσειε τὸ οἰκοδόμημα τῶν πεπλανημένων ιδεῶν, ἐν ᾧ ἐκρούπτετο ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη, ἀλλ' ἐκάστη αὐτῶν ἐπίσης ἐκίνει κατ' αὐτοῦ τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος.

Ὁ ἐρευνητὴς οὗτος τοῦ οὐρανοῦ, ὃν κατέπληττον αἱ ἴδιαι ἀνακαλύψεις καὶ ἀπησχόλουν τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὔτε τὰς ἀντιβῆρήσεις τῶν ἀντιπάλων του ἤκουσε οὔτε τὰς νοθεσίας ἐκείνων, οἵτινες εἰς τὰς ἀποκαλύψεις αὐτοῦ ἀντέταττον χωρὶς τοῦ Ἀριστοτέλους¹, τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων. Χριστιανὸς ὢν εἰλικρινής, ὁ μέγας ἀστρονόμος ἠλπίζε νὰ συμβιβάσῃ τὴν πρὸς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν εὐπίθειαν αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς μεγαλοφυΐας του. Μάτην συνεβού-

1. Τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους ἐθεωροῦντο κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὡς περιλαβάνοντα πάσας τὰς γνώσεις, ὅσας ἠδύνατό ποτε ν' ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Βάσις πάσης σοφίας ἦτο τὸ "Ὁργάνον αὐτοῦ ἀποτελοῦν θρησκευτικόν, οὕτως εἶπεν, δόγμα, τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ἐτόλμα ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ κῆρος.

λευον αὐτῷ νὰ μὲνῃ ἡσυχος, μάτην τῷ ἐδείκνυον τοὺς περὶ αὐτὸν πληθυνομένους ἐχθρούς. Ὁ φιλόσοφος δὲν ἤκουεν.

Ὁ Γαλιλαῖος ἔζη ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἀπλῆ τις περὶ τὴν πίσιν ἀμφιβολία κατέστρεφεν ἄνθρωπον, μία μόνη λέξις ἠδύνατο νὰ τὸν καταδικάσῃ εἰς θάνατον. Τὴν λέξιν ταύτην αἰρετικὸς πρόσφερον οἱ φθονοῦντες αὐτόν.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ὁ Γαλιλαῖος ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ἐνεστικῶ ἐδάφους, τὸ μῖτος τῶν ἀντιπάλων του οὐδὲν ἴσχυσεν, ἀλλὰ τῷ 1610 κατέλιπε τὴν Πάδοβον καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Τοσκάνην. Ἐν ἔτει 1611 μετέβη τὸ πρῶτον εἰς Ῥώμην, ἵνα διασκεδάσῃ τὰς ὑπονοίας τῆς Ἱερᾶς Ἐξουσίας, ἧτις ἐμεμφισμῶρι ἤδη κατ' αὐτόν. Ὁ δομινικῶνος Δομινικός *Baccini* προσέβαλεν ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος τοὺς Κοπερνικίτας καὶ ἰδίως τὸν Γαλιλαῖον. Τὴν 5 Μαρτίου 1616 ὁ ἐπὶ τῆς λογοκρισίας ἱερτικὸς σὺλλογος (*Sacree Congrégation de l'Index*) ἀπηγόρευσε τὰ βιβλία τοῦ Κοπερνίκου καὶ τοῦ Φοσκάρην, ἐν οἷς ἐθεβαιούτο «τὸ σφαλερὸν δόγμα τῆς κινήσεως τῆς γῆς καὶ τῆς ἀκινήσεως τοῦ ἡλίου, τὸ ὁποῖον κατὰ πάντα ἀντίκειται εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν». Περὶ Γαλιλαίου δὲν ἐγένετο λόγος ἐν τῷ διατάγματι τούτῳ, πλὴν ὁ ἀστρονόμος εἶχε λάβει κρυφίως αὐστηρὰν ἐπιτίμησιν, ὥστε ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠναγκάσθη νὰ σιωπᾷ.

Τῷ 1618 ἡ ἐμφάνισις τριῶν κομητῶν ἐπικνέφειν αὐτὸν εἰς τὴν ἀστρονομίαν, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου καὶ εἰς τὴν κίνησιν τῆς γῆς. Ἐν ἔτει 1630 ἔγραψε τὸν περίφημον αὐτοῦ *Διάλογον*, ἐν ᾧ δι' εὐλόπτου τεχνάσματος πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀπηγορευμένου ἀντικειμένου εἰσάγων τρία πρόσωπα, τὸν *Salviati* καὶ τὸν *Sagredo* θιασώτας τοῦ Κοπερνίκου, καὶ τὸν *Simplicio* ὑπέρμαχον τῶν ἀρχαίων δογμάτων τοῦ Πτολεμαίου. Ὁ *Σιμπλικίος* οὗτος εἶναι ὁ ἄνθρωπος τοῦ παρελθόντος, ἡ εἰκὼν τῆς ἐκουσίας ἀκινήσεως. Ὁ Γαλιλαῖος παριστᾷ αὐτὸν ὡς γελοῖον καὶ δυστυχή.

—Μελετήσωμεν τὴν φύσιν, λέγει αὐτῷ ὁ *Σαλβιάτης*.—Ποῶς τί; ἀπαντᾷ ὁ *Σιμπλικίος*, ὁ τοιοῦτος κόπος εἶναι πάντη περιττός. Οὐδόλωσ ἔχω ἀνάγκην τῆς φύσεως. Ἐγὼ ἀρκούμαι εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶπον οἱ πατέρες μας· μελετῶ τοὺς σοφοὺς, ἐπαναλαμβάνω τοὺς λόγους των καὶ κοιμῶμαι ἡσυχος.

Κατωτέρω ὁ *Σιμπλικίος* λέγει·

«Ἀρκεῖ νὰ ἦναι τις καλὸς Χριστιανός. Ἱερὰ ἀμάθεια τὰ πάντα ἀντικαθητῆ, οὐδ' εἶναι ἐπιθυμητὸν ν' ἀποκαλύπτωμεν ὅλα τὰ μυστήρια».

Ὁ *Διάλογος* τοῦ Γαλιλαίου γέμει εὐφυΐας καὶ σατυρικῶν ὑπαινιγμῶν ἀλλὰ καὶ πολυμθείας. Τὸ ὄρακιον τοῦτο βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐντελῶς ἐλησημονήθη, εἶναι οὐ μόνον θαυμασία περὶ ἀστρονομίας πραγματεία, ἐν ᾗ ἡ κίνησις τῆς γῆς ἐπιθεβαιοῦται, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἐνθερμὸς συνηγορία